

# РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG СВІТ



XIII. 115. – 2015  
XIII. évfolyam 115. szám, szeptember – október



*Русинський отпуст у Шайовпалфалі  
Ruszin búcsú Sajórálfalán*



# Кроника акцій наших самосправовань

## Септембер

**05.:** Дендешське РНС держало у Домі Культуры Матра „Gyöngyök”. Почестныма гостями и участниками акції были делегация из Часловцов (Пудкарпатя) и Мужляя (Сербия).

**05.:** Еделейньське РНС и Общество Русинув/Рутенув Мадярщины зучастилися у традиційнум у Часті. По Сятуї Літургії зачали ся концерты и конкурс націоналнуй гастрономії.

**06.:** Русинська общность Мадярщины традиційно сятковала у Шайовпалфалі. Русинський Отпуст зачав ся у 11 годин Сятов Літургійов, котру откончив о. Абел Сочка ЧСВВ, протосинкел Мішколцьської Грекокатолицької Єпархії.

**23.:** РНС Маріяповчи організовало у цілех захраненя русинського ідентітета и укріплення грекокатолицькуї віры до Кошиць. На



програмі: служба у Грекокатолицькому Соборі, знакомство из сакралныма містами вароша. Яношне Русінко, председатель РНС, Роберт Андрейчак, заміститель пресідателя и депутат Янош Комісар возложили вінець ку мармуровуй усыпалниці Ференца Раковція II. у Соборі Сятої Ержийбет.

**23-26.:** У Пряшові отбыв ся IV. на честь 20-літя кодифікації русинського літературного языка у Словакії.

**27.:** Ніредьгазське РНС у Етнографічнум Музейови у Шовштов держало своє традиційное. По привітственум слові Марты Варгы, председателя РНС, выступив Русинський Фолклорный Ансамбл „Карпатія”. Почестным гостем акції був Віктор Крамаренко, председатель ВРС.

**27.:** Вамошуйфальське РНС пуд титулом „Русинські народні співанкы, музыка и танці у Вамошуйфалі” організовало акцію у керетох

. Сято зачало ся Сятов Літургійов на церькувно-славянськум языкови, пак по привітствію Габора Варгы, председателя містного РНС и почестного гостя, мера поселеня Габора Ядлоцкі

выступили Фолклорный Ансамбл „Піліш”, Комловшський Фолклорный Ансамбл и Вамошуйфальський Русинський Ансамбл.



**29.:** На сяткованю юбілея „”, котрый захраняе и русинські традиції, нашу сполность заступав Віктор Крамаренко, председатель ВРС.

## Октовбер

**03.:** Егерське РНС держало у ресторані живописного Порослова. У програмі выступив Фолклорный Ансамбл сестер Кедик. Почестныма гостями сята были робутникы одділа націоналностюв Самосправованя Вароша Егер.

**03.:** Башковське РНС и містное самосправованя організовало традиційный на памнять за село Сята Анна, пережника Башкова. Притомных привітствовав Дёрдь Сенегетё, заміститель мера и Яношне Ференц, председатель РНС. Сято зачало ся Параклісом, котрый служив отець Ласлов Обадь. Др. Естер Тамаш, діректор Шарошпотокського Музея Ференца Раковція, Філіала Національного Музея, тримала лекцію за історію Русинув и Башкова, пак выступив Танцёвалный Ансамбл „Бузавіраг” из Некладгазы и ілюзіоніст Шандор Гедяліаі. Сято скончило ся веселым балом.

**13.:** Мікловш Шолтес, держсекретарь Держтайництва з вопросув релігійных, національных и цивільных сосполных капчань и Атіла Фюлеп, заміститель держсекретаря з вопросув національных и цивільных капчань Міністерії Трудовых Ресурсув у Будапешті передали 19-ём гімназістум

**19.:** Вседержавное Русинське Самосправованя держало очередное, на котрум депутаты приняли План мір ку Звітови Державної Буджетно-фінаНСової Комісії за газдованя ВРС 2010 – 2014 рокы.

**26.:** На ініціативу председателі вседержавных самосправовань, межи нима Віктор Крамаренко, председатель ВРС інформовали членув комісії за діяльність самосправовань у період по выборах 2014. рока.

**31.:** Священный Престол назначив ЧСВВ, апостолськым адміністратором Ніредьгазської Грекокатолицької Єпархії.



## Русинський отпуст у Шайовпалфалі

У перші дні осені золоті виблиски сонця озарили храм і ушиткых пришедшых гев вірників, сяткувучых день роженя Малої Богородиці у Шайовпалфалі. На главну площу поселеня из ушиткых сел і варошув на честь такого сята прибыли посланикы русинських самосправовань і сполностюв из Дунауйвароша, Пейча, Ніркарасла, Ніредьгазы, Дебрецена, Будапешта і многых сел Боршодського округу. Приїхали на автобусах, автох, дако – пішо.

Нашое сято почествовали: Др. Тібор Федор, руководитель Главного Одділа Координації і Капчань Церквучных Конфесій Держтайництва Релігіозных, Національных і Сосполных Капчань МЛР, Віра Гіріц, посланик Русинув у Малярському Парламенті, предсідатель Вседержавного Русинського Самосправованя Віктор Крамаренко, предсідатель Вседержавного Общества Русинув/Рутенув Янош Кожнянський, предсідатель Русинських Національных Самосправовань области Боршод-Абов-Земплин.

Церков наповнила ся молящима вірниками, котрі славили Богородицю, пак зачала ся Утреня. Пуд час утреніх богослужінь прибыло великое число вірників на Божествену Літургію. Межи паствов были сопровождавучі їх сященикы, котрі уже у сяточному вбраню чекали начала Божественної Літургії коло алтаря. Сяточну Літургію отслужив о. Абел А. Сочка ЧСВВ, протосинкел Мішколцьської Грекокатолицької Єпархії. У своєю проповіді вун учив нас о поклоненіх Богу, Ісусу Христу, айбо особенно выділив, як мы чествуеме Блаженну Богородицю. На вопросы, звучащі у проповіді, сам давав отвіты на примірох, учив паству чествовати еден другого. Свою бесіду вун пред-

восхитив простов, айбо чудеснов приказков. Царя ушиткі мавуть почитати, но такой мавуть почитати і його маму. Так и мы почитаеме Ісуса Христа і його благословіну матірь Богородицю Діву Марію.

На сяточной Літургії были притомні чествовані гості, молоді креликы из училища теології имени Теодора Ромжи из Ужгорода, котрі не лем співали на малярському і русинському языкох, айбо і многому научили нас. Вірники прикапчали ся ку співаню і проникновенно слухали слова, пак ушиткі приняли Сятое причастя. По законченю Сятої Літургії од имени МЛР притомных привітствовав Др. Тібор Федор. Отпуст Малої Богородиці закончив ся ходов довкола церквовли, при тому вірники читали Євангеліє, звучали гімн і здравиці.

А на конець сята у селській авлі одбыв ся великий прийом, зачавший ся из благодарственной молитвы, котру читав отець Абел Сочка.

Приносиме свое благодареніє Сятуї Богородиці, день роженя котрої сяткуеме.

Дякуеме Міністерії Людських Ресурсув, предсідателєви Вседержавного Русинського Самосправованя і членам Общого Собора, парохови Грекокатолицької церквовли Шайовпалфалы Атілови Кіш і ушиткым вірникам, у тому числі і предсідателям і членам Русинського Самосправованя Шайовпалфалы.

Довіряеме живот свуй Ісусу Христу і Пресвятуї Діві Марії.

О, Слизаца Діво, дорога наша Матірь Божа, спомняни нас.

*Янош Мигаль Соноцкі  
Товмачила: Ірина Скіба*





## Бесіда Др. Тібора Федора на Русинському отпусті у Шайовпалфалі



*Честованый пан  
намістник, пан парох!*

*Честованый пан  
предсідатель!*

*Честованый пан  
мер!*

*Честованый сят-  
кувучый приход!*

*Пані и панове!*

Днесь мы зобрали ся на Русинський Отпуст, котрый уже має давню традицію у сёму поселеню. Довольте мені од имени Держтайництва Релігійных, Національных и Сосполных Капчань Міністерії Людських Ресурсув привітствовати вас.

Особое значеня днешнёго праздника придає и вто, што Русины односять ся ку такуй меншыні у Мадярщині, де націонална принадлежность и релігія у булшуй степени суть еднакі. Другым словом, Русины у основному суть грекокатолики. Сесе має свое історичное поясненя. 1646-го рока, пудписавши Ужгородську Унію, пудкарпатські и сіверовосточні ортодоксалні християне, у булшости, русинської націоналности, прийняли верховенство Папы Римського, захранивши при тому церькувно-славянську Літургію, зьєдинивши ся из римокатолицьков церьковлєв.

1771-го рока была основана Мукачовська Грекокатолицька Єпархія, котра старала ся про душі Русинув и вірникув других націоналностей. Треба повісти, што ведно из Літургієв на церькувно-славянськым языкови при Мукачовськуй Єпархії была дана можность служити и на мадярськым языкови. Сеся подія намного пуднійше привела ку основаню Гайдудорогської Єпархії из булшостєв межи паствов вірникув мадярської націоналности. 1816. рока був образована Пряшовська Єпархія, котра одокремила ся од Мукачовської Єпархії. По заключеню Тріанонського соглашения Папа Пій XI. 1924 рока засновав Мішколцьський Апостолський Єгзархат. 2011. рока главов Мішколцьського Апостолського Єгзархата був назначений о. Атаназ Орос.

Айбо вернеме ся до Шайовпалфалы. Гев Русины-грекокатолики перестяговали ся на зачатку XVIII. столітя. 1711. рока, предположително, они

уже мали деревляну церьков, уже тогды у нуй єден час слызыла ікона Богородиці. Сесь почитаемый образ, подобно Маріяповчанськуй іконі, був перевезеный до Егера, пак 1946. рока до Пейч-Урєга. З сєго міста ї удало ся вернути на пережое місто. Думаву, што сесь случай ищи раз доказує жызнелюбіє грекокатолицької сполности. У часы комуністичной диктатуры Русины придержовали ся своєю віры, чудесным способом удало ся спасти, вернути и захранити ікону, котра стала уже сятым сімволом сполности.

Другов реліквієв, злученов из церьковлєв и котров гордить ся містна сполность – йсе старовинный грекокатолицький співаник из котов, Ірмологій, датований первов половков XVIII. столітя. Сесь співаник на церькувно-славянськым языкови є приміром про русинську общность и на днешній день, ги сімвол волі до живота, захраненя віры.

Самособов, што сято у Шайовпалфалі є не лем про Русинув- грекокатоликув поселеня, айбо и про ушыткое русинство Мадярщины. Русины у Мадярщині суть єднов из офіціално признаных меншын, котрі на основаню Закона за націоналні меншыны годні выберати Вседержавное и містні самосправованя из ушыткыма исходящыма правами и матеріалным пудпорованєм. Приятно, што пуд час списованя обывательства 2011. рока признало себе Русинами люди у три раз булше, ги на пережум списованю. Айбо и теперь се лем дакулько тысяч чоловік. У тот же час одношеня межи Мадярами и Русинами суть ци не майгармонічныма межи других меншын. Русины, ги "Gens fidelissima - май вірна", героїчна нація, котра зайняла важное місто у націонално-ослободителнуй войні Ференца Раковця и ослободителных биткох 1848-49-ых рокув. Богужаль, Русинув у Тріаноні и не звідали, ку кому они думавуть односити себе. И завто треба честовати вто, што при такуй малуй чиселности у Мадярщині, Русинум удало ся захранити свуй ідентітет, віру, культуру, традиції. Од свого имени хотів бы-м пожелати сполности и надале подавати примір такого гармонічного спувжытя межи націєв и націоналнов меншынов.

Дякуву, же сьте ня выслухали, Божого Благословеня ушыткым Русинум-грекокатоликум Мадярщины!

*Др.Тібор Федор  
завідуючий Главного Одділа Координації и  
Капчань Церькувных Конфесій МЛР*

*Товмачила: Ірина Скіба*



## IV. Межнародный конгрес русинського языка у Пряшові

23-26. септембра 2015. рока у Пряшові отбыв ся IV. Межнародный конгрес русинського языка на честь 20-ліття кодифікації русинського літературного языка у Словакії. У Пряшовський універзітет зойшли ся посланикы многих держав од Украины и до Канады. Делегацию Русинув Мадярщины возгавив завідувучый Русинського Научно-изгядователного Інститута Сегедській Высшуй Богословській Школы имени Ференца Галя професор др. Михаил Капраля.

Вечар, у день прибытя до Пряшова, языкознателі и гости форума мали можность пуйти на выставу містного Русинського Драма-тичного Театра Александра Духновича, котру из великов приятностей вухосновала булшость прибивших у словацьку столицю Русинув.

На слідувучый день рано IV. Межнародный конгрес русинського языка зачав роботу. Отворяла го пані Анна Плішкова, завідувача Русинського Інститута при Пряшовському універзітеті. Из первым докладом выступив професор Пол Роберт Магочій, посланик Торонтського універзітета, котрый высказав своє мнение за прошлость и будучность русинського языка. По професорови Магочійови послідовав выступ професора из Америки Гелены Будовської, котра дуже файно раскрыла тему свога доклада „Русинський язык у ЗША”. Из ї выступеня дузнали сьме ся, же перві Русины прибивали до Америки дакулькыма еміграційныма габами, численность їх была коло 30 000 чоловік. На теперь, у сочаснуй американській сполочности жыє уже третє покоління Русинув, котрі у булшости не знавуть русинського языка. На русинському языкови говорят майбулш старші люде, котрым повыше 80 рокув. Из зробленых из нима інтервю, впливать, же многі ідентіфікууть себе Словаками, Украинцями, Русами и даже советськыма емігрантами. Так вупозірує, же доста часто они не ідентіфікууть себе из русинськов націоналностей. Фактично, лем у Пудкарпатю русинський язык познає ся из молоком матери, в ЗША хыбалъ грекокатолицька церьков хоснує его при проведеню Літургії уедно из церькувно-славянськым. Айбо родины, ідентіфікуувачі себе из русинством, зачинавуть інтересовати ся своє історієв, културов и языком. У керетох неділных школ изучає ся русинський язык.

По содержателнум докладі Гелены Будовської выступила професорка Пряшовського універзітета Юлія Дудашова, потому пак доцентка Єньского універзітета (Німеччина) Фрідріха Шілера Андріана



Шимон, котра представила перві результаты создания базы русинського словарного фонда на основе живуй бесіды днесь жыючых Русинув. Далє слово дуств Михаил Алмашій из Пудкарпатя. У своуй бесіді пан Алмашій зазначив, же Украина не признає Русинув, як націоналну меншыну у тот час, коли на теріторії Пудкарпатя бывать 700 000 Русинув. Ипен Украина є державов, у котруй є майбулше Русинув. Русинський язык є основным у Пудкарпатю, айбо туй суть серіозні проблемы из граматиков. Дуже много вшелякых сполностнов, особ занимавуть ся проблематиков русинського языка, айбо немногі занимавуть ся сим на якустнум уровнєви.

По выступлїню пана Алмашія послідовала дуже хосенна бесіда др. Михаила Капраля, завідувучого Русинського Научно-изгядователного Інститута при Сегедській Высшуй Школы Ференца Галя. Темов доклада была „Кодифікація модерного літературного русинського языка у Мадярщині”. Вун представив Конгресови основні принціпы языковой нормы, котра ипен теперь у нашуй отцюзнині вуйшла на фіналну стадію, указав даскулько переже выданных книжок и публікацій по дануй темі. Докладом професора Михаила Капраля завершив ся первый день Конгреса. У кунци дня языкознателі и гости посітили Русинський Національний Музей, де пуд час вечері здоровили Пола Роберта Магочія из 70-літєм од дня роженя.

Другый день Конгреса пройшов у плодотворнуй робочуй обстановці. Отворила го пані Плішкова, пак выступила професор Олена Дуць-Файфер из Полщи, котра говорила за проблемы сочасного русинського языка. Маріанна Лявинец из Мадярщини выступила из докладом „Русинський язык у мас-медіі”. Межи других выступавучых мож одмітити о. Франтішка Крайняка из Словакії и Наталію Гнатко из Горватії.

День продовжив ся дішкурванєм, де ушыткі, ко ся зучастнив у Конгресі, мали можность задати вопросы, обміняти ся гадками з актуалных проблем, одстояти свою точку позура. Робота Конгреса была дуже продуктивнов и содержателнов. Збогативши ся свіжыма доимами и познаниями, языкознателі и гости Конгреса вернули ся дому.

**Ірина Ворінка**  
научный секретарь Русинського Научно-изгядователного Інститута при Сегедській Высшуй Школі Ференца Галя.



## Фотографична дідузнина фамілії Русинко у музеї Ференца Кубіні

Коштовний фотоматеріал (177 дарабув) поповнив історичну зберьку музею Ференца Кубіні, за котру мож ся дузнати на его сайтови, дякувучи роботі музеолога Ноємі Козарецької. Дідузнина была подарована Илонов Янович, котруй Янош Русинко був прадідом.

Зобраня фоток фамілій Русинко и Ролф суть візуальним зображенєм животных переять відика зачатку ХХ. столітя. Позеравучи сесі фоткы, мы маєме можность увидіти послідній період мирного жывота монархії.

Антоній Русинко (1837-1924) родив ся у вармеді Боршод, у селі Абод. Отець его був греко-католицькым священником. Вошколованя дуства у Німеччині, де скончив спеціалізовану земледільську школу. У Сечені поселив ся из фамілієв 1875. рока, де дуства пост главного агронома и ветеринаря. Од 1879. рока був выбраный у Варошську Раду, як еден из платителюв майбулшої дані.

Николай Русинко (1883-1911) учив ся у Пряшовській гімназії, по котруй здобыв у Берліні диплому дохтора-гінеколога. Молодым дохтором, вун став за контрактом на службу на шіфі „Карпатія“

[котра 1912. рока перва прийшла на помуч „Титаникови“ – ред.], як корабельный дохтор. 1908. рока пять раз вун пройшов по путєви Трієст–Фіуме–Нью Йорк. А через рук уже практиковав у Будапешті, у коргазі Сятої Рокуш. Умер 1911. рока позадгертики, мавучи лем 28 рокув.

Антоній Русинко був знамов особностєв у сполочности Сеченя, происходив из фамілії з русинськым корінєм, був грекокатоликом, скончив Пряшовську гімназію на отлично. Мав обыстя у вароші, був членом Мадярського Державного Газдувського Общества. А 1907. рока дуства титул королювського радника.

Николай Русинко пуд час свого вошколованя покликав до Сеченя японського дохтора, што дуस्ता ло широку огласку у містнуй медії.

Документална дідузнина сєї родини збогатила історичну зберьку музею.

*Золтан Клармар, директор Русинська Музейна Експозиція*

*Товмачила: Ирина Скіба*

## Михайлови Алмашієви 85 рокув

2. октовбра 2015. рока сповнило ся 85 рокув од дня роженя Михайла Алмашія, русинського діятеля Пудкарпатській Русі, многоручного председателя Общества Александра Духновича, учителя, преподавателя высшуй школы, дірігента и активного в минулости спортсмена.

Михайло Алмашій 43 рокы был учителєм основнуй школы. Юбілант опубликовав коло 80 статі из области педагогікы, автор модернуй граматики русинського языка и многих инных робут з русиністики. Доднесь вун активный



участник процесу кодифікації пудкарпатського стандарта русинського языка, пише и фурт выдає нові книжки, словники и лексіконы.

Послідню свою роботу – „Русинсько-славянський лексикон“ презентовав на IV. Межинародном конгресі русинського языка, у Пряшові.

*Вінчуєме вельчестованому юбілантови муцного здоровья, щастя и успіхув у творчости!*

*На многая и благая літа!*

Контакты:

[kacsinko@gmail.com](mailto:kacsinko@gmail.com)

<https://undergroundbolt/>

<https://sites.google.com/site/kacsinkopub/>



## Честуєме Еде Егана

Др. Михаил Капраль, днешній руководитель Русинського Научно-Изглядательного інститута при Сегедській Богословській Академії Ференца Галя припомнянув за тот простий дубовый крест, котрый був поставлений благодарныма Русинами пуд самым верхом Лазського берега з бока Бервінкоша на масівнуй бетонуй основі. На зачатку шістьдесятих рокув минулого століття крест був зрушений владов, одвезений до Ужгорода а пак пуднійше поставлений мало ниже на путьови из Гедьфарку (укр. Підгорб) до Хомець (укр. Холмець, мад. Korlát-helme) при повороті на Великі Лазы. Містні селяне старшуй генерації до тепер споминають за „Еганув криж”, айбо мало ко, тым булше из молодежи, годен повісти дашто за сєго честованого чоловіка... Тады у днешнуй украинській школі за нєго не споминають. Ищи добрі, же вже за Украины містні локал-патріоты дали поставити памятный знак з реліфом Еде Егана, правда, вже у цалком иншум місті, на выїзді из Бервінкоша у бук Мукачова (по теперішньому „Барвінок”, хвалабогу ищи мож хоть лем упознати старой имня, то вам не Бачово, котрой „вызволителі” переименовали на „Чабанівка”!)... Мусай уповісти, же за славну даколи фамілію не много учуете и в днешнуй на чудо „політкоректнуй” Австрії. Думам же зато, же у роки Другуй Світовуй Войны і члены сотрудничали з нацистами... Айбо у самум варошикови прості люде памятають за Еганув. Єден містный биватель такой на цвынтарі повів нам за „Вілу Егана” и указав місто, де і глядати. Ипен у нуй жыла фамілія по тому, як перестяговала ся у властный дом из будовлі каштиля Алмашія, у котрум жыли переже. Само собов, же такой вырушыли сьме глядати сей дом. Днешня „Віла Егана” (надієме ся, же сьме і ідентіфіковали правдиво) давно стратила даколишній немешський блиск, и поразила нас хыбаль до болю знакомым каждому бывшому советському горожанинови написом 1945. рока на і обдертум фасаді „Да здравствует XXVIII годовщина Великой Октябрьской Социалистической Революции!”. Видав, се сліди од перебуваня в суй будовлі руських воякув (знаєме, же Червена Армія была на теріторії днешнуй Австрії онь до 1955. рока). Также по недовгум обзераню міста, де нас нико не кликав

(так вупозірує, же у параднум даколи домі днесь соціальной жытло, приватна теріторія), побзєрали сьме околности каштиля Алмашійового, а пак вернули сьме ся у центр, де майінтересныма обектами про туристув суть музей камнянуй бані, де добывали благородный серпантиніт и бовт, у котрум мож купити выробкы из нєго. По путьови назад, Йозеф Чегіль, руководитель нашуй малуй группы прозрадив за свої планы організовати путованя на місто роженя Еде Егана у днешню Горвату и само собов на місто його професійного діятельства у кунцєви ІХХ століття на Пудкарпату. Указав и нові матеріалы днешніх австрійських изглядательов минулости Бунгерланда... Надієме ся, же на честь 165.-літя од дня роженя, котрое припадать на 3. юлія будучого рока, познакомимє наших читателюв з новыма подробностями жывота и діятельства славного хранителя Русинув, мадырського урядника высокого ранга и вельчестованого чоловіка Еде Егана.

Сим путєм хочеме подяковати честованому Ласлови Келемену, руководителю мадырського інформаційного центра у Олшовєрі, котрый сопровождал и помогав нам путовати Бургенландом и Золтана Ференца Горвата, замістителя предсідателя Пейчського русинського самосправованя, котрый первый ся дузнав за місто посліднєго спочивку славного Еде Егана.

-17





## Русинський молодежний умілецький табір у Балатонфелдварі



Од 22. до 30. августа 2015. рока Общество Русинської Культуры на пудпорованя Міністерії Людських Ресурсув організовало у Балатонфелдварі дїточый умілецький табір из 35 діти. Сесь табір зберовав издружыти, зєдинити дїточок, розвити умілецькі способности дітини. Табір став свідочством за вто, што каждая дітина надїлена даякым талантом и изсякым Божым Даром приходить у жызнь.

Самое розміщення табора, чудесна природа и дуже файні условия прожываня произвели на діти величезні доимы. Сякі условия застачив участникам табора Фонд Юрія Бензы, за што мы йому дякуеме.

Каждоденні програмы у таборі были направлєні на познатя русинської культуры, розвоя материнського языка, захранєня національных традицій, сокташув. Межи нима мусай одмітити такі: прикладное умілество, музыка, танці, літературні занятя, занятя по изучєню русинського языка, народні умілества, што пудтверджувуть історичні русинсько-мадярські капчаня. Занятя проводили опытні педагогы, умілці, музыканты. Содержательный гала-концерт и выставка умілецьких робут, вуроблєных дїточками, ищи раз пудтверджувуть, што ушыткі діти суть дуже способными, талантливыми и будут файнов змінов русинськым и мадярськым умільцєм.

Особов цілєв табора было вто, обы діти могли познати и ідентіфіковати себе Русинами. Не каждый школаш має можность ходити у школу, де суть уроки русинського языка. Завто и містні русинські самосправованя старавуть ся застачити дїтом такі условия, де была бы можность изучати родный язык, причислити себе до русинської сполности. На гала-концерті мы учули русинські верши, народні співанкы, музыку, у исполненю дїточок, увиділи народні танці. При співаню Русинського гімна каждый дїтвак порозумів, што треба честовати прошлое, днешнєє свого народа, прочуствовав ролно личности у общєстві.

Из великым успїхом выступили на гала-концерті: Емілія Лебеда, Беата Цап, Біанка Сілцер, Томаш Гойду, Дєрдь Матїй, Арманд Сілцер, Лілі

Сілцер, Рената Віраг, Петра Тадьменди, Вівієн Ликович, Грейта Кіш, Мартина Булеца, Анна Кузьма, Кристина Лукашина, Илейш Ищенко, Андраш Ивасюк и многі другі...

На выставку трафили майліпші малюнкы, предмети, зроблені руками дітей на уроках прикладного умілества.

Таку чудесну хореографічну и гімнастичну програму указали дїточкы на гала-концерті, што у зритєлюв од радости просто захватило дыханя.

Дуже постарали ся пудготовити участникув табора на прекрасное выступлєня такі учительі: Жужанна Лебеда, Йозеф Чегілі, Ержийбет Маркович, Александра Ликович. А ищи сесь національный табір зєдинив, сцімборовав його участникув, научив їх робити, учити ся ведно, помагати єден другому.

За йсе дуже много усиловности приклала Олга Сілцер-Ликович, ведуча табора, предсідатель Общества Русинської Культуры.

*Мелінда Бокор,  
воспитателька*



Робота у таборі проводила ся по плану, айбо добавляли ся и нові интересні програмы. Так, у первый день было проведено у Балатонфелдварі „розслїдованя“ у виді бавкы по познатю вароша. Зачала ся сеся бавка коло офіса Турінформ у Балатонфелдварі, де діти познакомили ся из новым, популярным межи туристув атракціоном „Глядай доказы“. Дуже полюбило ся краєзнавчєє турне у формі бавкы. Пуд час розслїдованя, што было майже пувдруга-дві години, треба было распознати, кто забив велможу Карла Хелтаі у казино „Гунгарія“, гордости курорта Балатонфелдвар. Діти отворили про ся чудесні природописні міста Фелдвара – платанову алею уздовж набережні, старовині хыжі онь ку Голубинум сіготу и дале. Сесе занятя вуйшло дуже интересным. Из помежи пять груп лем єднуй, котров корманєвала Ержика Маркович, удало ся закончити бавку и выповнити ушыткі завданя. Другі скоро зуновали ся и вернули до готєла, пройшовши лем 2/3 пути. Завто доимы



были незабываемыми и хосенными, мы познали варош и його интересности.

На другой день ушытко было за наміченев програмов. Рано зачиначо ся из фізкультуры пуд руководством Александры Ликович и Наталії Матій, потому пак на занятях з богословія знакомили ся из канонами грекокатолицької церьковли. На уроках музыки, котрі проводила Жужанна Лебеда, учителька гры на піано, діточки познавали русинську народну музыку, учили народні співанкы. Йозеф Чегілі, учитель игры на гітарі, організовав ансамбл, котрый из великым успіхом выступив на гала-концерті из новов програмов. Живопис преподавав молодой маляр Габор Фабіан. Александра Ликович выучила из одділнов группов три нові хореографічні етуды, занимала ся танцями из табораши. Занятя з народного умілства были май популярными межи діти. У сякий час они своїма властными руками выповняли вшелиякі бавкы, дуже интереснов техников батікы изготавляли чудесні, неповторні орнаменты, котрі клали пак на обрусы, шатя.

Дуже интересні конкурсы проводили ся и на отвореных бавишох. Проводили ся змаганя из лобдов, перетягованя каната, естафеты. Май велику радость вызвала бавка по гляданю скарбув. У сюй бавці треба найти запрятаный пакунок. Айбо сперед сим ищи выповнити вшелиякі завданя. У кунцєви діти тот пакунок, котрый они найшли, дуставали ги дарунок.

И погода была про нас благоприятнов. Дуже много часу проводили сьме на Балатоні, купали ся, бавили ся на трамбуліні. Дуже полюбив ся ушыткым конкурс шатя и макіяжа, табораши изображали

из себе моделлов, артистув. Туй каждый дустав якусь премію, дарчик. Нико не обстав ся засмученым.

Уже за традицїев каждый рук мы звыкли праздновати на Балатоні совмістні дни рожденя. Таким „серенчливцєм“ на сей раз у нас став Дюріко Матій. Поздравили сьме го співом, дарчиками и чудеснов 80-селетнов ананасовов тортов. Се было такоє радостное событіє про Дюріка, што у перві секунды не знав казати и слова.

А у концєви нашого перебуваня у таборі одбыли ся великий гала-концерт и выставка умілств наших діти, котрі указали ушытко, чому научили ся туй, у Балатонфєлдварі. Окрем того каждый таборош муг указати свої способности, котрі дустав у музыкалнуй школі на спортивных занятях.



*Йозеф Чегілі*  
преподаватель







*Мышка бігла, хвостиком махнула,  
канчув упав и розколов ся на четыри фалаткы.*

:

Складіть розбитий канчув, на рисунку  
єден фалаток лишній.

*Рисунок Агнеси Медвецької*



*A kiséger futás közben meglegyintette farkával a kancsót,  
a kancsó leesett és négy darabra tört.*

**Feladat:**

Rakjátok össze a kancsót, az egyik rész felesleges.



*Medveczky Ágnes rajza*



# Önkormányzati krónika

## Szeptember

05.: A Gyöngyösi RNÖ a GYÖNGYÖK Mátra Művelődési Központban megtartotta a **Ruszin Kulturális Napot**. A rendezvény díszvendégei voltak a kárpátaljai Császlóc község és a szerbiai Muzslya hagyományörzők kulturális küldöttségei.

05.: Az Edelényi RNÖ és a MROSZ részvételével az Edelény környéki Császtán tartották a hagyományos **búcsút**, amely délelőtt Szent Liturgiával kezdődött, majd délután kulturális műsorral és főzőversennyel folytatódott.

06.: A Sajópálfalai Kegyetemplomban a hagyományos Ruszin Búcsú keretein belül tartotta meg a magyarországi ruszin közösség az **Istenszül születésének ünnepét**. Az búcsú délelőtt 11 órakor Szent Liturgiával kezdődött. Az ünnepi szertartásokat Szocska Ábel bazilita szerzetes, a Miskolci Egyházmegye első helynöke vezette.

23.: A Máriapócsi RNÖ a ruszin önazonosság és a görögkatolikus hit megerősítésére **zarándoklatot** szervezett Kassára, amely során a csoport meglátogatta a görögkatolikus templomot és más egyházi nevezetességeket. A zarándokok nevében Ruszinkó Jánosné elnök, Andrejcsák Róbert elnökhelyettes és Komiszár János koszorút helyeztek el a Szent Erzsébet Dóm altemplomában található II. Rákóczi Ferenc márványkoporsójánál.

23-26.: A szlovákiai ruszin nyelv kodifikációjának 20-ik jubileumi évfordulója alkalmából rendezték meg az Eperjesi Egyetemen a **IV. Nemzetközi Ruszinisztikai Kongresszust**.

27.: Szeptember utolsó vasárnapján tartotta meg hagyományos kulturális rendezvényét a Sóstói Szabadtéri Néprajzi Múzeumban a Nyíregyházi RNÖ. Az ünnepi műsorban, melynek díszvendége Kramarenko Viktor, az ORÖ elnöke volt, és amelyet Varga Márta elnök nyitott meg, fellépett a **Kárpátia Ruszin Folklor Együttes**.

27.: A Vámosújfalui RNÖ a hagyományörző **Ruszin Kulturális Nap** keretében rendezte meg a „Ruszin népdal, népzenei és néptánc Vámosújfaluban” elnevezésű programot. A nap egyházi szláv nyelvű Szent Liturgiával kezdődött, majd Varga Gábor elnöknek és a rendezvény díszvendégének, Jadróczy Lajos polgármesternek köszöntőit követően fellépett a PILIS Népi Táncegyüttes, a Komlósikai Nemzetiségi Népdalkör és a Vámosújfalui Ruszin Dalkör.

29.: A ruszin hagyományokat is őrző és ápoló Kárpátaljai **„UZSHOROD” Népdal és Táncegyüttes** (vezetője Soszták Viktor) által Kárpátalján, Ungváron megrendezett jubileumi ünnepeken a magyarországi ruszin közösséget Kramarenko Viktor, az ORÖ elnöke képviselte.

## Október

03.: Az Egri RNÖ festői környezetben, a poroszlói „Fűzfa” fogadóban megtartott **Ruszin Kulturális Est** programjában fellépett a „Kedyk testvérek Folklor Együttes”. A rendezvény díszvendégei az Eger Megyei Város Önkormányzatának nemzetiségi ügyekkel foglalkozó munkatársai.

03.: A Baskói RNÖ és Baskó Község Önkormányzat Képviselő Testülete megtartotta a **„Hagyomány rz Búcsú”** rendezvényt Szentannafalva, Baskó elődjének emlékére.

Köszöntőt mondott Szénégető György alpolgármester és Ferencz Jánosné, a Baskói RNÖ elnöke. A rendezvény Paraklisszal kezdődött, amelyet Obbágy László parókus celebrált. Baskó és a ruszinok történetéről Dr. Tamás Edit, Nemzeti Múzeum Sárospataki Rákóczi Múzeumának igazgatója tartott előadást, melyet a Nyékládházai Búzavirág Táncegyüttes műsora és Hegyaljai Sándor bűvész előadása követett. A vendéglátás után az ünnepet vidám szabadtéri bál zárta.

13.: **Nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjat** adott át 19 középiskolás diáknak Soltész Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára és Fülöp Attila, a tárca nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára Budapesten.

19.: Az Országos Ruszin Önkormányzat megtartotta soron következő **ülését**, amelyen elfogadta a Jelentés az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok gazdálkodásának ellenőrzéséről - Országos Ruszin Önkormányzat Intézkedési tervét.



27.: Az Országgyűlés Magyarországi **nemzetiségek bizottsága** felkérésére az országos önkormányzatok elnökei, köztük Kramarenko Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke tájékoztatták a bizottságot a 2014. évi nemzetiségi választások eredményeként megalakult közgyűlések tevékenységéről.

31.: Öszentsége Ferenc pápa kinevezte **Szocska A. Ábel** OSBM szerzetes atyát a Nyíregyházi Egyházmegye „sede vacante” apostoli adminisztrátorává, püspöki karakter nélkül, de a Heirarchak Tanácsában való részvételi joggal.



## Ruszin búcsú Sajópálfalán 2015.

Az őszi első napjai aranyos sugarakkal koronázták meg a sajópálfalai kegytemplomot és az oda igyekvő híveket, akik a Boldogságos Szűz születésének megünneplésére jöttek el ide. A település főterén az ország különböző falvaiból és városaiból jöttek el a Szűz Anya tiszteletére: Dunajvárosból, Pécsről, Nyírkarászból, Nyíregyházáról, Debrecenből, Budapestről. Borsod megye sok településéről érkeztek a ruszin önkormányzatok képviselői és a közösség tagjai hatalmas autóbusszokkal és személykocsikkal, vagy ki-ki gyalogosan. Ünneplésünket megtisztelte dr. Fedor István az EMMI részéről, Giricz Vera, parlamenti szószóló, Kramarenkó Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke, Kozsnyánszky János, a Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetségének elnöke, Bán Gergelyné Szónoczkai Mária, a Borsod – Abauj- Zemplén Megyei Területi Ruszin Önkormányzat elnöke. A Kegyetemplom megtelt imádkozó, ájtatos hívekkel, akik először az Istenszülő tiszteletére ájtatosságot énekeltek, majd az Utrenyét. A reggeli istentiszteletek alatt sokan érkeztek a Szent Liturgiára. Az imádkozó hívek között megjelentek az őket kísérő lelki atyák, akik az oltárnál már ünnepi ruhát öltve várták az ünnepi Szent Liturgia dallamos kezdetét, amelyet a Főtisztelendő Szocska Ábel bazilita szerzetes atya, a Miskolci Görögkatolikus Egyházmegye helynöke vezetett. A szent beszédben a tiszteletadásról, hogyan és miért kell tisztelni az Istent, az Úr Jézus Krisztust, de különösen miért is tiszteljük a Boldogságos Istenszülőt. A szent beszédben feltett kérdésekre Ő maga válaszolt egy-egy példával, de tanított az egymás iránti tisztelet gyakorlásáról is. Egyszerű, de nagyon szép példával vezette be tanítását: a királyt mindenkinek tisztelni kell, de minden alattvalónak tisztelni kell a király édesanyját is! Így tiszteljük mi is a mi Királyunkat, Jézus Krisztust és áldott szülőanyját, a Boldogságos Születet.



Az ünnepi Szent Liturgiának jeles vendégei voltak az Ungvári Romzsa Tódor Papnevelő Intézet kispapjai, akik ruszin és magyar nyelven nem csak énekeltek, de tanítottak is minket. A hívek pedig énekeikbe bekapcsolódva vettek részt az Istentiszteleten. Az ünneplő közösség meghatódottan hallgatta az átváltoztatás szavait, majd a jelenlévők a Szent Áldozásban részesedve ünnepeltek. Az Szent Liturgia végén az Emberi Erőforrások Minisztériumának képviseletében Dr. Fedor István köszöntötte az ünneplőket.

Az Istenszülő születésének tiszteletére tartott ruszinok búcsúja a kegytemplom körüli körmenettel, az evangéliumok olvasásával fejeződött be. A himnuszok eléneklése és az éltetések után a település közösségi házában állófogadáson vettünk részt, aminek áldó imáját Ábel atya mondta, majd a messziről érkező vendégekkel hosszan tartó baráti beszélgetés alakult ki.

A lelket átható ünneplésünket köszönjük a Boldogságos Szűz Anyának, akinek születésnapját ünnepeztük. Hálásak vagyunk az EMMI Támogatáskezelőjének, Országos Ruszin Önkormányzat elnökének és képviselő-testületének, a Sajópálfalai Görögkatolikus Egyházközség parochusának, Kiss Attila atyának, a híveknek és a segítőknél, a sajópálfalai helyi vezetőknek illetve a Ruszin Önkormányzat elnökének és képviselő-testületének, számos települési ruszin önkormányzatnak a támogatásukért.

Életünket e jeles ünnepen újra rábíztuk Urunk Jézus Krisztusra és a Boldogságos Szűzre, akinek a kegyképe Sajópálfalán véres könnyeket hullatott.

Ó, könnyező Szűz, Ó drága Isten-anya, emlékezzél meg rólunk Jézusnál!

*Szónoczkai János Mihály*





## Dr. Fedor István beszéde a Ruszin búcsún

**Főtisztelendő Helynök Úr, Parókus Úr!  
Tisztelt Elnök Úr!  
Tisztelt Polgármester Úr!  
Tisztelt Ünneplő Gyülekezet!  
Hölgyeim és Uraim!**

Ma ruszin búcsúra gyűltünk össze, amelynek többéves hagyománya van a településen. Engedjék meg, hogy az EMMI Egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkársága képviselőjében köszöntsem Önöket.

A mai ünnepnek az adja meg a különleges jelentőségét, hogy a ruszin azon történelmi magyarországi nemzetiségek közé tartozik, ahol a nemzetiség és a vallás nagymértékben egybeesik. Vagyis a magyarországi ruszinok túlnyomó többsége görögkatolikus. Ennek történelmi hagyományai vannak. Az 1646-os ungvári unióval a kárpátaljai és észak-kelet magyarországi - zömmel ruszin nemzetiségű ortodoxok - elfogadták a római pápa egyházfőségét és szokásaik, valamint egyházi szláv nyelvű liturgiájuk megtartásával betagozódtak a katolikus egyházba.

1771-ben jött létre a Munkácsi Görögkatolikus Püspökség, amely a ruszin és más nemzetiségű hívek lelki gondozását látta el. Ezzel kapcsolatban meg kell említenem, hogy a hivatalos egyházi szláv nyelvű liturgia mellett a munkácsi püspökök adtak először teret pápai engedély nélkül a magyar ajkú hívek számára a magyar nyelvű liturgia gyakorlásának, amely majd jóval később – 1912-ben – vezetett el a magyar többségű Hajdúdorogi Egyházmegye megalapításához. 1816-ban a Munkácsi Egyházmegyéből vált ki az Eperjesi Egyházmegye. A trianoni szerződést követően az Eperjesi Egyházmegye Magyarországon maradt parókiái igazgatására hozta létre XI. Pius pápa a Miskolci Apostoli Exarchátust 1924-ben. 2011-ben a területileg is megnövelt Apostoli Exarchátus élére Orosz Atanáz püspök került kinevezésre.

De térjünk vissza Sajópálfalára! A településre a 18. század elején költöztek be a görögkatolikus ruszinok. 1717-ben már – valószínűsíthetően – fatemplomuk is volt, mivel ebben az évben a templomban hosszasan könnyezett az Istenszülő ikonja. A kegyképet – a máriapócsihoz hasonlóan – elszállították a templomból, ahonnan Egerbe került, majd 1946-ban Pécs-Ürögre. Innen sikerült azután a parókiának 1973-ban visszaszereznie. Úgy gondolom, ez is az itteni

görögkatolikus közösség élni akarását bizonyítja. A kommunista diktatúra időszakában is ragaszkodtak hitükhöz, jelképeikhez, és csodával határos módon sikerült a közösség jelképévé is vált kegyképet megtalálniuk és visszaszállítaniuk.

A másik, az egyházhoz kötődő emlék, amelyre a helyi közösség méltán büszke lehet: a magyarországi görög katolikus közösség legrégebbi kottás énekeskönyve, az Irmológion, az 1700-as évek első feléből. A szláv nyelvű énekeskönyv jellegzetes dallamvilágával a ruszin közösség életéről is máig ható példát mutat.

Természetesen a mai búcsú nemcsak a sajpópálfalai ruszin és nem ruszin görögkatolikusok, hanem az egész magyarországi ruszinság ünnepe is. A ruszinok Magyarországon az Országgyűlés által elismert 13 hivatalos nemzetiség egyike, élvezve az e státusból eredő jogokat: az országos és helyi nemzetiségi önkormányzatok megválasztásának lehetőségét, illetve a nemzetiségi célú állami támogatásokat. A 2011-es népszámláláson örvendetes módon több mint háromszor annyian

vallották magukat ruszinnak, mint 10 évvel korábban. Ugyanakkor ezt most is csak néhány ezer főt jelent. Pedig a ruszinok és a magyarok között a történelem tanúsága szerint talán a legharmonikusabb volt a viszony az összes nemzetiséget figyelembe véve. A ruszinok a „gens fidelissima”, a leghűségesebb nemzetiség, számarányukat meghaladó módon vettek részt Rákóczi és 1848-49 szabadságharcaiban is. A történelmi Magyarország ruszinjait meg sem kérdezték Trianonban, hogy hová akarnak tartozni. Ezért kell külön megbecsülnünk azt, hogyha kevesen is, de a mai Magyarországon is megmaradtak, őrzik hitüket és nemzetiségüket. A magam részéről azt kívánom, hogy ezt továbbra is tegyék meg, adjanak példát arról, hogy létezhet a többségi nemzet és egy nemzetiség között harmonikus együttélés.

Köszönöm, hogy meghallgattak, és Isten áldását kívánom az összes magyarországi ruszinnak és görögkatolikusnak!

**Dr. Fedor István** főosztályvezető  
EMMI Egyházi Koordinációs és  
Kapcsolattartási Főosztály





## IV. Nemzetközi ruszin nyelv kongresszus Eperjesen

A szlovákiai irodalmi ruszin nyelv kodifikálásának jubileumi, 20. évfordulója alkalmából rendezték meg 2015. szeptember 23-26. között a IV. Nemzetközi ruszin nyelv kongresszust Eperjesen. Az Eperjesi Egyetemre a világ sok tájáról (Kanadától Ukrajnáig) érkeztek résztvevők. A magyarországi ruszin delegációt vezette Dr. Káprály Mihály professzor, a Szege-di Gál Ferenc Katolikus Főiskola Ruszin Kutatóintézet vezetője.

A megérkezés és az elszállásolás után este a helyi Duchnovics Alexander Színházban egy nagyon érdekes, ruszin nyelvű színdarabot nézhettünk meg.

Másnap a reggeli után el is kezdődött a kongresszus. Dr. Pliskova Anna, az Eperjesi Egyetem Ruszin Intézet vezetője nyitotta meg a rendezvényt, majd az első előadást Magócsi Paul Robert, torontói történész professzor tartotta meg, aki elmondta véleményét a ruszin nyelv múltjáról és jövőjéről. Magócsi professzor után Dr. Budovszkaja Elena, az Amerikai Egyesült Államok Georgetown Egyetem professzorának asszisztense következett, aki a „Ruszin nyelv az USA-ban” témakörben tartotta meg előadását. Megtudhattuk, hogy az első ruszinok több hullámban érkeztek az USA-ba, számuk eleinte kb. 30000-re volt tehető. Jelenleg a ruszinok harmadik generációjáról beszélhetünk, akik már elfeledték a nyelvüket, illetve azokról a 80. életévüket betöltött idős emberekről, akik megőrizték nyelvtudásukat. Interjúk során kiderült, hogy sokan nem tudnak ruszin származásukról, és nincsenek tisztában azzal, hogy valójában milyen nemzetiséghez tartoznak. Egyesek szovjetnek vallják magukat, mások ukránnak, szlováknak, lengyelnek, oroszoknak. A ruszin nyelvet többnyire a görög-katolikus templomokban használják, ahol az egyházi énekeket ruszin, illetve egyházi szláv nyelven éneklék. Azok a családok, akik tisztában vannak származásukkal, próbálnak érdeklődni a történelmük, illetve nyelvük iránt, anyanyelvüket a vasárnapi iskolák keretén belül tanulhatják.

Budovszkaja Elena tartalmas előadása után szünetet tartottunk, majd folytatódott a kongresszus programja. Olyan felszólalók következtek, mint Dudasova Julia, az Eperjesi Egyetem professzora, Simon Adrianna, a németországi Jenai Franz Shiller Egyetem docense. Almási Mihály, az Ungvári Duchnovics Alekszander Egyetem tanára arról beszélt előadásában, hogy Ukrajna nem ismeri el a ruszin kisebbséget mint önálló nemzetiiséget, holott Kárpátalja területén 700 000 ruszin él. Ez a legnagyobb ruszin kisebbséggel bíró ország, ahol a ruszinok komoly gondokkal küzdenek. Kárpátalján a ruszin nyelvet anyanyelvi szinten beszélik, de sajnos a nyelvtani

ismeretekkel gondok vannak. Sokan foglalkoznak a ruszin nyelv problémáival, de csak kevesen, pontosabban néhányan végzik ezt mesterfokon.

Almási Mihály előadását követően dr. Káprály Mihály, a Gál Ferenc Katolikus Főiskola Ruszin Kutatóintézet vezetője tartalmas előadása következett „Az irodalmi ruszin nyelv kodifikálása Magyarországon” címmel, amelyben bemutatta a hallgatóságnak azokat az alapvető nyelvi normákat, melyek kidolgozása hazánkban jelenleg a befejezéséhez közeledik, valamint az e témában megjelent kiadványokat.

A kongresszus első napja az Eperjesi Ruszin Nemzeti Múzeumban ért véget, ahol sokat megtudhattunk a ruszin történelemről, majd következett az este Magócsi Paul Robert professzor 70. születésnapjára készített és egy kellemes vacsorával.

Másnap ismét az előadásoké volt a főszerep, a napot Dr. Pliskova Anna nyitotta meg, majd a lengyelországi Dr. Duc-Fajfer Olena professzor a mai

ruszin nyelv problémáiról beszélt. Őt követte Lyavinecz Mariann „Ruszin nyelv a tömegtájékoztatásban” című előadásával. A további előadók közül érdemes megemlíteni a szlovákiai Krajnyak Frantisek atyát, illetve a horvátországi Hnatko Natáliát.

Az előadások után tudományos vita következett, amely során a ruszin nyelv és irodalom aktuális kérdéseivel, problémáival és azok esetleges megoldásával foglalkoztak a kongresszus résztvevői.

Másnap reggel nagyszerű élményekkel és hasznos tapasztalatokkal gazdagodva indultak a haza a kongresszus résztvevői.

**Vorinka Irén**

*Gál Ferenc Katolikus Főiskola  
Ruszin Kutatóintézet tudományos titkára  
Fordította: Janger Bt.*





## Ruszinkó hagyaték a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumban

Értékes, 177 darabból álló fotóhagyaték került a múzeum történeti gyűjteményébe, amiről - Kazareczki Noémi muzeológus jóvoltából - részletesen az intézmény honlapján olvashat az érdeklődő. A gyűjteményt Janovich Ilona adományozta, akinek Ruszinkó János volt a dédapja.

A Ruszinkó és a Rolf család fotóit tartalmazó együttes lényegében a 20. század eleji vidéki életnek és utazásoknak a képi lenyomata. A boldog békeidők záró szakaszába, az egyre inkább polgárosodó monarchia utolsó évtizedeibe nyer bepillantást az, aki megismerléli a fényképeket.

Ruszinkó Antal (1837-1924) a Borsod megyei Abod községben született, édesapja görögkatolikus parókus volt. Antal Németországban mezőgazdasági szakiskolába járt, 1875-ben Szécsényben, mint gazdaszt és jószágigazgató már családjával telepedett le. 1879-től a városi képviselő testület tagja lett virilisként, vagyis a legtöbbet adózók egyikeként.

Ruszinkó Miklós (1883-1911) az eperjesi gimnáziumban tanult, majd Berlinben szülész-nőorvosi diplomát szerzett. Fiatal orvosként a Carpathia

tengerjáró gőzösre szerződött hajóorvosnak. 1908-ban ötször tette meg az utat Trieszt-Fiume-New York között. Egy évvel később már Budapesten, a Szent Rókus kórházban praktizált. 1911-ben elkapta a tébécét, és 28 éves korában elhunyt.

A családnévből, a görögkatolikus hitből, no meg az eperjesi gimnáziumban töltött iskolaévekből következően a ruszin gyökerű család jelese volt a szécsényi társasági életnek. Ruszinkó Antal kúriát vásárolt a városban, tagja volt az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, mi több, az uralkodó 1907-ben királyi tanácsosi címet adományozott neki.

A fiatal Ruszinkó Miklós egyetemi éve alatt egy japán orvost hívott látogatóba Szécsénybe, amiről a korabeli sajtó újsághírben emlékezett meg. A polgári életvitelű család hagyatéka fontos kordokumentumként gazdagítja a múzeum történeti gyűjteményét.

*Klamár Zoltán, intézményvezető  
Magyarországi Ruszinok Közérdekű Muzeális  
Gyűjteménye és Kiállítóhelye*

## Almasi Mihály 85 éves

2015. október 2-án ünnepelte születésének 85. évfordulóját Almasi Mihály, Kárpátalja kiemelkedő ruszin egyénisége, aki több éven át volt az Alekszander Duchnovics Egyesület elnöke, tanár, egyetemi oktató, nyelvész, karnagy és korábban aktív sportoló.

43 éven keresztül tanított általános iskolában, közel 80 pedagógiai cikket adott közre, Ő a szerzője a kortárs ruszin nyelvtankönyvnek és számos ruszin témájú műnek. Ma is tevékenyen vesz részt a ruszin nyelv kárpátaljai min-



tájának kodifikálási folyamatában, új könyveket, szótárakat és lexikonokat ír és gondoskodik azok megjelenéséről. Eperjesen, a IV. Nemzetközi ruszin nyelv kongresszuson nagy sikert aratott legutóbbi művének, a Ruszin-Szláv Szótárnak a bemutatása.

*Kívánunk az ünnepeltnek jó egészséget, boldogságot és további sikereket!*

*Éljen soká, sok boldog éven át!*

**Magyar és ruszin nyelv , ruszin témájú könyvek  
megrendelhet k Kacsinkó Adrián Gábortól**

a következő elérhetőségeken:

[kacsinko@gmail.com](mailto:kacsinko@gmail.com)

<https://undergroundbolt/>

<https://sites.google.com/site/kacsinkopub/>



## Ruszin Ifjúsági Alkotótábor Balatonföldváron

A Ruszin Kulturális Egyesület, az EMMI Támogatáskezelő pályázatán ruszin ifjúsági alkotótábort szervezett 2015. augusztus 22 –30. között Balatonföldváron több mint 35 gyermek részvételével. A tábort Benza György alapítványa biztosította, köszönet érte. Ez a nagyszerű közösségépítő és fejlesztő alkotótábor, melynek gyönyörű környezete önmagában is nagy élményt jelentett a gyerekeknek, annak a bizonyítéka volt, hogy minden gyermek csodálatos tehetséggel, „adománnyal” indul el az életbe.



A napi programok a ruszin kultúrára, a nyelvi fejlesztésre, a kárpátaljai hagyományok erejére és megismertetésére irányultak, tartalmaztak képzőművészeti, zenei és népi ismereteket, de voltak sport, tánc, irodalmi, nyelvi, a ruszin-magyar kapcsolatokat történelmi szempontból ismertető foglalkozások is. A hatékony és egyben szórakoztató munkát jeles, nagy szakmai tapasztalattal rendelkező képzőművészek, pedagógusok, zenészek vezették. Az alkotótábor zárónapján rendezett gyűjteményes kiállítás, amely a fiatalok alkotásaiból állt össze és a gyermekek produkciójából összeállított gálaműsor bizonyította annak, hogy tehetséges gyermekeink vannak, méltó utódai a kárpátaljai ruszin és magyar mestereinknek.

Ez a tábor azt a célt tűzte ki, hogy formálja a résztvevők ruszin identitását. Hiszen nem minden gyermek járhat ruszin iskolákba, csupán az önkormányzatok, szakkörök biztosíthatják ezt a nélkülözhetetlen lehetőséget. Elbűvölten hallgattuk a tábort záró Gálán a ruszin verseket, énekeket, népdalokat, melyeket a gyerekek itt tanultak meg a táborban. A közösen elénekelt ruszin himnusz is megerősítette a fiatalokat abban, hogy tisztelni kell nemzetük múltját, jelenét és fel kell ismerni közösségének erejét, az egyéni hovatartozás fontosságát. A versek, népdalok, táncok és hangszeres produkciók előadásában a legszebben szerepeltek: Lebeda Emilia, Cap Beáta, Szilczer Bianka, Hajdú Tamás, Mátyij György, Szilczer Armand, Szilczer Lili, Virág Renáta, Nagymengyi

Petra, Likovics Vivien, Kiss Gréta, Buleca Martina, Kuzma Anna, Lukásina Krisztina, Icsenko Illés, Ivászk András és még sokan mások.

A képzőművészeti kiállításon bemutatásra kerültek a legszebb rajzok, a kézműves foglalkozásokon készített tárgyak. A Gálán előadott tánc-koreográfiákban a csodálatos tehetséggel megáldott gyermekek szinte lélegzetelállító produkciókat mutattak be.

Az előadott színvonalas produkciók Lebeda Zsuzsanna, Csehily József, Markovics Erzsébet, Likovics Alexandra tanároknak köszönhetőek. E nemzetközi alkotótábor másik nagy értéke abban volt, hogy baráti kapcsolatokra, együttműködő csapatmunkára épült. Ezt a baráti, együttműködő csapatot Szilczer-Likovics Olga táborvezető, a Ruszin Kulturális Egyesület elnöke vezette nagy emberi, szakmai hozzáértéssel és figyelemmel.

*Bokor Melinda, gyerekfelügyelő*



A tábor működése a terv szerint folyt, de beiktattunk új, érdekes programokat is. Így az első napon megszerveztük a balatonföldvári kalandos városismereti nyomozást.

A program a balatonföldvári Tourinform-irodánál kezdődött, ahol a meghívottak megismerkedhettek Balatonföldvár egyik új, a turisták körében is igen népszerű attrakciójával, a „Keressd a nyomokat!” játékos városismereti túrával. A másfél-kétórás nyomozás alatt – miközben azt próbáltuk kideríteni, hogy Balatonföldvár egykori büszkeségében, a híres Hungária kaszinóban ki ölhete meg az egyik előkelőséget, Heltai Károlyt – felfedeztük Földvár legszebb látnivalóit, a régi villasortól a part menti platánsoron át a Galamb-szigetig, és még azon is túl.

Nagyon izgalmas játékban volt részünk. Az öt csoportból csak az egyiknek, a Markovics Erzsébet néni által vezetett csoportnak sikerült befejezni a játékot és



megfejteti a feladatot. A többiek nagyon elfáradtak és a játék kétharmadánál visszatértek a szállodába. De azért az élmény felejthetetlen volt és nagyon tanulságos, mert sokkal jobban megismertük Balatonföldvár nevezetességeit. A következő napon a betervezett programok szerint folyt a munka. Reggelként tornával kezdtük a napot, amit Likovics Alexandra és Mátyij Natália tartottak, ezután Péter atya hittanóráin a gyerekek a görögkatolikus vallással ismerkedtek. Majd Lebeda Zsuzsanna zongoratanár vezetésével az ének- és zongoraórák következtek, ahol a gyerekek gyarapították ruszin népzenei tudásukat és új ruszin népdalokat tanultak. Csehily József gitár-oktató tanár egy kis együttest szervezett, mely egy szép műsorral mutatkozott be a Gálán. Fábíán Gábor ifjú ruszin festőművész tartotta a rajzoktatást, Likovics Alexandra három tánc-koreográfiát tanított be a kis csoportnak és a tábor többi tagjának is. A kézműves foglalkozások, amelyeket a gyerekek nagyon élveztek, voltak az aktív pihenő órák a tanítási órák között. Itt lufikból készítették liszttel töltött labdákat, melyeket több játékhoz lehetett használni, papírvirágokat hajtogattak, vitorlákat, baglyokat készítették. A legeslegnagyobb érdeklődést a batikolás váltotta ki, amikor is minden gyerek saját kezűleg csodálatos színes mintás terítöket és pólókat készített.

Szabadtéren is voltak nagyon izgalmas vetélkedők. Kötélhúzás, váltófutás, labdajátékok. Nagy vídamság volt a kincskereső játék alkalmával. Itt meg kellett keresni a tolvaj által elvitt és elrejtett csomagot, amit csak úgy találhattak meg, ha teljesítenek több feladatot. A végén a megtalált kincset minden gyerek jutalomként megkapta.



Az időjárás is kedvezett nekünk, sokat fürödtünk a Balatonban, trambulínon ugráltunk.

Igazi nagy móka volt a jelmez- és sminkbemutató, ahol még a legkisebbek is „profí színészként, modellként” szerepeltek.

Itt is mindenki jutalomban, díjban részesült.

Minden évben, így idén is megünnepeltük a születésnapot. Mátyij Gyurika volt a szerencsés ünnepelt. Énekekkel, ajándékokkal és csodálatos, 80 szeletes ananászos tortával köszöntöttük. Gyurika percekig nem tudott megszólalni, annyira megilletődött.

Záró ünnepségként megrendezésre került a Gála koncert és kiállítás, ahol a gyerekek bemutatták mindazt, amit a tábor ideje alatt sikerült elsajátítaniuk, megalkotniuk. Mindenkinek lehetősége volt bemutatni azt a tudást is, amit otthon, a sportegyesületeknél, a zeneiskolákban szereztek meg.

*Csehily József, oktató  
Fordította: Janger Bt.*





## Tisztelgés Egán Ede emlékének

Dr. Káprály Mihály, a Szegedi Gál Ferenc Katolikus Főiskolán működő Ruszin Kutatóintézet vezetője megemlékezett arról a masszív betonra álló egyszerű bükkfakeresztről, amelyet a hálás ruszinok állítottak a Börvinges felőli oldalon, a lázi csúcs alatt. A múlt század hatvanas éveinek elején a hatalom lerombolta és Ungvárra szállította a keresztet, amely később kissé lejjebb, a Hegyfarkról Korlát-helmec felé vezető út mellett, a Nagylázi kanyarnál lett újra felállítva. A helybéli idősebb nemzedék még ma is emlegeti az „Egáni Kereszt”-et, de kevesen, főleg a fiatalabbak nem tudnak semmit sem a tiszteletreméltó Egán Edéről... Mert a mai ukrán iskolákban nem emlékeznek meg róla. Még jó, hogy már a mai Ukrajna önállósága idején a lokálpatrióták Egán Ede domborművel ékesített emlékhelyet létesítettek, igaz, teljesen más helyen, a Börvingesből (manapság „Barvinok”, hál'Istennek legalább felismerhető az eredeti helységneve, nem úgy, mint Bacsovo, amelyet a „felszabadítók” Csabanivkának neveztek át) Munkács felé vezető út mellett...

Meg kell említenem, hogy a neves családról a mai „politikailag csodálatosan korrekt” Ausztriában sem sokat hallani. Gondolom azért, mert a II. világháború éveiben együttműködtek a nacionalistákkal... De magában a kisvárosban az egyszerű emberek még emlékeznek az Egánokra. Egy helybéli, akivel a temetőben találkoztunk, beszélt nekünk az „Egán Villáról” és elmondta, hol találjuk meg. Itt élt a család, miután az Almássy kastélyból, ahol korábban éltek, kiköltözött. A mai „Egán Villa” (reméljük, valóban az volt) már rég elvesztette valaha volt nemesi csillogását, és szíven ütött minket a málladozó homlokzaton a minden valaha volt szovjet állampolgár számára oly ismerős felirat 1945-ből:



„Éljen a Nagy Szocialista Forradalom XXVII. évfordulója!”. Úgy tűnik, ezek az itt elszállásolt orosz katonák nyomai (a Vörös Hadsereg 1955-ig a mai Ausztria területén állomásozott). A rövid látogatás után, melyre minket senki sem invitált (úgy tűnik, a valamikori elegáns épületben ma szociális szálláshely működik és magánterület), megtekintettük az Almássy kastély környékét, majd visszatértünk a városközpont-

ba, ahol a turisták számára legérdekesebb látványosság, a kőbánya múzeum és az üzlet várt minket, ahol az itt bányászott szerpentintből (gránit) készült emléktárgyakat lehet vásárolni. Úton hazafelé Csehily József, csoportunk vezetője ismertette velünk tervét, mely szerint szervezne egy kirándulást Ergán Ede szülőhelyére, a mai Horvátországba és természetesen a XIX. század végi szakmai tevékenységének színhelyére, Kárpátaljára. Továbbá ismertette a mai osztrák történelmekutatók legújabb eredményeit. Reméljük, hogy Egán Ede születésének 165-ik évfordulóján, amely jövőre július 3-ára esik, a ruszinok híres védnöke, magyar magas rangú tisztségviselő és nagyszerű ember életének és mun-

kasságának további részleteivel szolgálhatunk kedves olvasóinknak.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Kelemen László úrnak, az Alsóöri (Unterwart) Magyar Média és Információs Központ vezetőjének, aki utunkon elkísért és segítségünkre volt Burgerlandban, valamint Horvát Zoltán Ferenc úrnak, a Pécsi Ruszin Önkormányzat elnökhelyettesének, aki elsőként adott hírt a tiszteletre méltó Edgár Ede utolsó nyughelyéről.

**Dr. Káprály Mihály**  
Gál Ferenc Katolikus Főiskola  
Ruszin Kutatóintézet vezetője  
Fordította: Janger Bt.

### Kiadja az Országos Ruszin Önkormányzat Felelős kiadó: Kramarenko Viktor

: Віра Гіриць – відповідальний редактор, Янош Мигаль Соноцькі - головний редактор, Андрій Манайло - умільський редактор, Ірина Скіба - секретарь

**A szerkesztő bizottság tagjai:** Giricz Vera - felelős szerkesztő, Szónoczy János Mihály - főszerkesztő, Manajló András - művészeti szerkesztő, Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár

**A szerkesztő ség elérhet ségei:** Cím: 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b. Tel./Fax: (06-1) 468-2636 <http://ruszin.com> E-mail: [ruszin.onkormanyzat@gmail.com](mailto:ruszin.onkormanyzat@gmail.com) ISSN: 1785-1149 Kivitelezési munkálatok: AMG experts Bt. A lapban megjelent cikkek felhasználása kizárólag a „Ruszin Világ”-ra való hivatkozással lehetséges.